

Ny språklitteratur 2003

Publikasjoner fra språknemndene

Íslensk táknaheiti. 2003. Orðanefnd Skýrslutæknifélags Íslands tók saman. Smárit Íslenskrar málnefndar 2. Íslensk málnefnd, Reykjavík. 50 s.

[Íslandske termer for symboler. Islandsk språkråds skriftserie for mindre skrifter 2].

Jensen, Jørgen Nørby og Marianne Rathje (red.): Rigtigt kort. Anbefalede forkortelser. Dansk Sprognævns skrifter 30. Gyldendal, København 2003. 120 s.

Rigtigt kort handler om forkortelser og deres retskrivning. Den indeholder både et afsnit med retskrivningsregler for forkortelser og en alfabetisk liste med de skrivemåder som Sprognævnet kan anbefale når man vil forkorte et ord eller udtryk. *Rigtigt kort* er ajourført i forhold til 3. udgave af *Retskrivningsordbogen* (2001), men bogen indeholder også mange forkortelser som ikke står i *Retskrivningsordbogen*.

Kielikello, finska språkbyråns informationsskrift (Forskningscentralen för de inhemska språken) har utkommit med fyra nummer år 2003. I det följande ges några plock ur årgången.

I nummer 1/2003 diskuterar *Auli Hakulinen* frågan om det talade och det skrivna finska språket håller på att fjärma sig från varandra. Hennes slutsats blir att man i dag inte med säkerhet kan säga vart utvecklingen kommer att leda. *Mirjami Kukko* tangerar samma frågor i sin artikel om språket i textmeddelanden, där hon diskuterar vilken påverkan kortskrivandet kan ha på det finska språket. *Marja Torikka*, som är redaktör på den karelska ordboken, redogör i sin artikel för

vad begreppet Karelen står för, såväl geografiskt som språkligt. Namngivningsprinciper diskuteras av *Pirjo Mikkonen* och formuleringar i lagtexter av *Johanna Ketola*.

Nummer 2/2003 innehåller två artiklar om hur man ska återge kyrillisk skrift. Den första artikeln är skriven av *Matti Kahla* och *Tapani Harviainen* och tar upp återgivningen på finska, medan *Sirkka Paikkalas* artikel behandlar translitterering till många olika språk. Numret innehåller också artiklar om slang och regionalt språk: *Henna Jumppanen* skriver om slanguttryck inom databranschen, *Maija Länsimäki* om regionala benämningar på maträtter och *Kirsti Aapala* om olika benämningar på odlor. *Matti Punttila* frågar sig i sin artikel om vardagliga uttryck hör hemma i tidningstexter.

Nummer 3/2003 av *Kielikello* har användningen av stora och små bokstäver som tema. *Pirjo Mikkonen* tar i sin artikel upp frågan var gränsen går mellan egennamn och appellativ, *Pirjo Hiidenmaa* diskuterar stavningen av namn på statliga inrättningar och *Aino Piehl* ser på samma fråga ur ett internationellt och europeisk perspektiv. *Elina Heikkilä* å sin sida undrar om grafiker älskar små bokstäver, medan *Taru Kolehmainen* har studerat användningen av små och stora bokstäver i andliga texter. *Raija Lehtinens* artikel handlar om hur väl högskolestuderande behärskar reglerna för stor och liten bokstav. Dessutom ingår ett bidrag av *Riitta Eronen* och *Raija Moilanen* där läsaren får praktiska råd om användningen av små och stora bokstäver.

I nummer 4/2003 redogör *Pirkko Nuolijärvi* för bakgrunden till och innehållet i den nya språklagen. *Riitta Eronen* och *Pirjo Hiidenmaa* diskuterar i sin artikel med justitiekansler Paavo Nikula kring frågan om begripliga myndighetstexter och lagtexter. Samma tema tas upp i *Aino Piehls* artikel, där skribenten ger en beskrivning av vad man inom EU gör för att få till stånd intressantare och begripligare texter. *Sirkka Paikkala* skriver om namngivningsprinciper och namngivningstraditioner i Norden och Baltikum.

Förutom artiklar innehåller varje nummer av *Kielikello* också en ledare skriven av tidningens chefredaktör *Riitta Eronen* och svar på språkfrågor.

Kieliviesti, Sverigefinska språknämndens tidskrift har, som tidigare, utkommit med fyra nummer.

I nummer 1 hävdar *Pia-Mari Suomela* att den finska journalistens roll som ifrågasättare och kritisk granskare av olika myndighetsbeslut rörande den språkliga minoriteten har förstärkts i och med att finska språket har fått minoritetsstatus. *Leena Koivuneva* har läst Arja Meskis undersökning av talspråkliga ord och slangord i sverigefinska ungdomars språk. *Merja Laitinen* skriver om det statliga och kommunala utredningsmaskineri som sverigefinnarna har hamnat i efter att de fått sin nationella minoritetsställning erkänd. *Outi Honkasalo* kommenterar en artikel i Svenska Dagbladet, där fyra universitetslektorer och två professorer i finska språket motsätter sig inrättandet av ett finskt språk- och kulturcentrum vid Mälardalens högskola. *Jorma Ikäheimo* skriver om språket i ekonomisk journalistik och koncentrerar sig på den nya användningen av orden *voitto* 'vinst' och *tappio* 'förlust'. Angående barnens språkutveckling konstaterar *Marja Räihä* bl.a. att finska klasser i sig inte garanterar aktiva kunskaper i finska, utan ett starkt föräldraengagemang är minst lika viktigt. *Riitta Eronen* förklarar innebörden av några nya finska titlar och examensbenämningar som slutar på *-nomi*. Vidare innehåller numret ett utdrag ur den svensk-finska idrottsordlista som är under arbete. Utdraget hänför sig till sportgrenarna judo, boxning och brottning.

I nummer 2 återkommer *Satu Gröndahl* till finskans ställning vid de svenska universiteterna och menar att trenden har vänt sig: efter år av nedskärningar ser framtiden ljusare ut. Hon säger också att Sverigefinska språknämnden ingår i de institutioner som har en nyckelposition när det gäller att utveckla sverigefinskan. *Raija Kangassalo* recenserar den finska utredningen *Finska, ett svenskt språk*. *Anneli Rääkkälä* redogör

för den nya språklagen i Finland, *Jorma Ikäheimo* berättar om Sveriges Radios finskspråkiga www-tjänster och *Kaarlo Voionmaa* skriver om olika svårigheter som nybörjare i finska stöter på. I numret finns också en svensk-finsk lista över vinord, som *Leena Jansson* har sammanställt, samt en presentation av Sverigefinska språknämndens ledamöter.

I nummer 3 skriver *Jorma Orelma* om dialektens betydelse för identiteten. *Elina Heikkiläs* artikel handlar om rektion, d.v.s. att ett ord i en sats styr böjningen av ett annat. *Tuija Määttä* skriver om slangord för underkläder och strumpor och *Jorma Ikäheimo* skriver om skrivarkurser för sverigefinska skribenter. I sin artikel som handlar om litteratur skriven på invandrar- och minoritetsspråk anser *Satu Gröndahl* att den sverigefinska litteraturen har en framtid. *Paula Ehrnebo* recenserar antologin *Monena suomi maailmalla* (finskans många ansikten ute i världen). *Minna Pyhälahti* skriver om modeord och *Riitta Eronen* presenterar tio finska nyord med förklaringar.

I nummer 4 ger *Tuuli Forsgren* en kortfattad men genomgripande historik över undervisningen av finska vid Umeå universitet under 30 år. *Leealaura Harjunpää* skriver om Centralen för lättläst i Finland, som bl.a. ger ut den finskspråkiga lättlästa tidningen *Selkouutiset* och publicerar broschyrer inom olika områden. *Juhani Roiha*, som under mer än ett kvartssekel har varit Stockholmskorrespondent för Turun Sanomat, den finska morgontidningen i Åbo, skriver om de språkliga problem som en utlandskorrespondent stöter på och hur åren i Sverige påverkat hans texter ur ett språkriktighetsperspektiv. *Jorma Ikäheimo* skriver om en programserie i Sisuradio av frilansjournalisten Nadja Martinson, som har intervjuat andra generationens sverigefinnar i 30-årsåldern. Hon frågade dem bl.a. om deras förhållande till det finska språket och till deras identitet som sverigefinne.

Varje nummer innehåller också en ledare och en kolumn om något aktuellt ämne och nästan varje nummer spalten *Frågor och svar*.

LexicoNordica 10, Bergenholtz, Henning (ansv.), Malmgren, Sven-Göran (red.). Tidsskrift for Nordisk forening for leksikografi. Tidsskriftet kommer ut hvert år i november.

Tema for årets utgave er ordbokskritikk, og artiklene er baserte på innleggene som ble holdt på det symposiet om ordbokskritikk som Nordisk forening for leksikografi arrangerte på Schæffergården i februar 2003. I tillegg har man tatt med ordboksanmeldelser.

Nyt fra Sprognævnet 2003 nr. 1-4. 16 s. + 16 s. + 16 s. + 16 s., utgis av Dansk Sprognævn.

Hvert nummer inneholder et utvalg af sproglige spørgsmål til Dansk Sprognævn, bogomtaler og artikler om sproglige forhold. Årgangens artikler er *Erik Hansen: Mit liv som sprogmand*, *Margrethe Heidemann Andersen: Fra ungdomssprog til Sprognævn. Om holdninger til brugen af engelske lån i dansk* (nr. 1), *Dansk Sprognævn: Dansk Sprognævns forslag til retningslinjer for en dansk sprogpolitik*, *Katrine Bønlykke Olsen: Om bøjning af engelske ord i dansk* (nr. 2), *Jørgen Schack: anbefalede plantenavne*, *Karen Margrethe Pedersen: Sydslesvigsk - et dansk mindretalssprog* (nr. 3), *Niels Davidsen-Nielsen: Ændrede kommaregler*, *Jørgen Nørby Jensen og Marianne Rathje: Rigtigt kort*, *Arne Hamburger: Kamouflerede ord fra engelsk* og *Margrethe Heidemann Andersen: Om Mujaffaspillet, Mujaffaer og Brianer* (nr. 4).

Språkbruk, tidskrift utgivet av Svenska språkbyrån (Forskningscentralen för de inhemska språken) har utkommit med fyra nummer under år 2003.

I nummer 1/2003 presenterar *Robin Fortelius* språkgranskningsprogrammet *Svefix* ur ett praktiskt användarperspektiv. Här får läsaren veta vilka alla funktioner programmet har och hur textförfattarna kan få ut det mesta möjliga av programmet. I artikeln *Internet och språket – hot och möjligheter* tar *Lotta Collin* upp både positiva och negativa sidor

med Internet i förhållande till vårt språk och vårt språkbruk. Diskussionen tar avstamp i hennes egna intryck som språkforskare med ett intresse för såväl kommunikation i nya medier som språkriktighetsfrågor och språklig variation. *Mia Falk* reflekterar kring språkliga förändringar under rubriken *Svenskan kommer förändras*.

I nummer 2/2003 jämför *Mickel Grönroos* finlandssvenska texter med en sverigesvensk referenskorpus för att upptäcka ord och uttryck som är helt unika eller statistiskt sett överrepresenterade i finlandssvenskan jämfört med svenskan i Sverige. Samtidigt ger han en presentation av Språkbanken i Finland. I artikeln *En dag i dialekternas sällskap* sammanfattar *Mia Falk* innehållet i ett dialektseminarium som Nordica vid Helsingfors universitet arrangerade i mars månad. Målet med seminariet var att stämna av aktuella trender inom dialektforskningen i Svenskfinland. *Sandra Bernas* rapporterar å sin sida från konferensen *Den fleirspråklege utfordringa*. Konferensen, som arrangerades i Köpenhamn, behandlade flerspråks- och minoritetsfrågor. Nummer 2 av tidskriften innehåller också ett referat av Hugo Bergroth-sällskapets språkvårdsdag i maj, och en ingående presentation av boken *När kom svenskarna till Finland?* Referatet är skrivet av *Mia Falk* och bokpresentationen av *Charlotta af Hällström*.

Nummer 3/2003 tar upp frågor kring bl.a. dataterminologi och textkorpusar. *Björn-Eric Mattsson* skriver under rubriken *De goda, de onda, de fula – och de nya* om det nyaste inom dataterminologi, *Sven-Göran Malmberg* presenterar den stora danska textkorpusen *Korpus 2000* och dessutom tar *Mikael Reuter* i sin ledare upp frågan om hur textkorpusar ska användas. I artikeln *”Översättaren är den enda som helt måste förstå en bok”* får läsaren ta del av ett samtal mellan översättaren och författaren *Thomas Warburton* och journalisten *Cita Reuter*. *Marika Tandefelt* presenterar sin undersökning om hur finlandssvenskarna ser på den finlandssvenska språkvården i artikeln *Språkvårdens marknad*. Dessutom ingår ett kort referat

från det nordiska språkmötet i Tavastehus och en presentation av tidningsprojektet Språkörat, båda skrivna av *Charlotta Landén*.

I årets sista nummer av tidskriften jämför *Björn Melander* Svenska språknämndens förslag till handlingsprogram för svenskan i Finland *Tänk om...* med *Mål i mun* i artikeln *Tänk om – bruksvård för finlandssvenskan*. *Sten Palmgren* tar i sin artikel upp frågor kring hur man lagstiftar om ortnamn, myndighetsnamn, företagsnamn och produktnamn. I artikeln *Nya namn i almanackan 2005* presenterar *Marianne Blomqvist* nyheter i den finländska almanackan och *Mia Falk* medverkar med bidraget *Ordning och reda på arbetet*.

Förutom allt detta innehåller 2003 års årgång en ledare av chefredaktören Mikael Reuter i varje nummer, svar på aktuella språkfrågor, recensioner och anmälningar av nyutkommen litteratur samt notiser och annat redaktionellt material.

Språknytt er Norsk språkråds meldingsblad og har et opplag på 25 500. Det kommer vanligvis ut med fire nummer i året, hvert på ca. 20 sider. I 2003 har det kommet bare to nummer, nemlig nummer 1–2 på 40 sider og 3–4, som er et temanummer på 52 sider.

Nummer 1–2, 2003 inneholder følgende artikler:

Ein språkleg fugl føniks? av Jan Olav Fretland. Artikkelen tar utgangspunkt i den omstillingsprosessen som den offentlige språkrøkten i Norge er inne i. Det er vedtatt at Norsk språkråd skal nedlegges, og at det skal komme et nytt kompetanseorgan for språk i stedet. Det nye organet skal dels utføre de arbeidsoppgavene som Språkrådet har utført, dels skal det ta seg av andre oppgaver og være mer utoverrettet. Artikkelen redegjør for de tankene som Språkrådets styre har gjort seg når det gjelder oppbygningen av det nye organet.

Ei nynorsknorm som skal vara i tiår av Eilov Runnestø. Artikkelen redegjør for arbeidet i nynorskseksjonen i Språkrådet de siste årene med å revidere nynorsknormen.

Forslag til ny bokmålsnorm av Vigleik Leira. Leiras artikkel skisserer de hovedendringene som i 2003 ble vedtatt av fagnemnda. Systemet med hovedformer og sideformer faller bort.

Sverige skaffar sig en språkpolitik av Olle Josephson. Forfatteren påpeker at den kanskje viktigste forskjellen mellom svensk og norsk språkhistorie på 1900-tallet er at språk ikke har vært noe politisk spørsmål i Sverige. Men utviklingen i Sverige, ikke minst som følge av globaliseringen og innvandringen, har ført til at det ble laget en omfattende parlamentarisk språkutredning *Mål i mun*, på mer enn 600 sider.

Nordisk språkråd – takk og farvel av Ola Haugen. Ola Haugen oppsummer arbeidet i Nordisk språkråds gjennom sju års eksistens.

Minoritetsspråk og minoritetsspråkbrukere i Norge av Lars Anders Kulbrandstad.

Artikkelen gir nyttig informasjon om de største innvandrerspråkene her i landet og hvor mange som har dem som morsmål. Også minoritetsspråkbrukernes nåværende og eventuelle fremtidige rettigheter tas opp.

”Bætsjeler”, ”bakelor” – eller ”B.A.”? Om uttalen av nye norske gradsbetegnelser av Arne Torp. Torp diskuterer uttalen av de nye gradsbetegnelse som er innført ved norske universiteter.

Språkmannen Herbjørn Sjørebø av Andreas Skartveit. Artikkelen belyser den kjente fjernsynsmedarbeiderens betydning for nynorskens stilling i norsk radio og fjernsyn.

Framtiden i våre hender av Sylfest Lomheim. Lomheim er opptatt av fremtiden til det norske språket, og anledningen er boken *Rocka, hipt og snacksy. Om engelsk i norsk språk og samfunn* av Stig Johansson og Anne-Line Graedler fra 2002. Lomheim roser boken ”som det er ein hugnad å lesa, sjølv om temaet ikkje berre er lysteleg, sett med norske språkauge”. Det Lomheim savner, er svar på de store og alvorlige spørsmålene som boken stiller.

Det var noko til bok av Jostein Stokkeland. Den boken det er tale om, er *Juridisk og administrativ ordliste* av høyesterettsdommer Karl Arne Utgård.

Grøde frå språkteigen av Trond Trosterud. Grøden det er snakk om, er avlingen fra den i beste forstand populære programposten *Språkteigen*, som NRK sender i radioen.

Nummer 3–4 av *Språknytt* er et temanummer om språkforholdene i en del sentrale islamske land.

Berberspråkets stilling i dag av Karin Holter. Artikkelforfatteren redegjør for den svake stillingen berbisk har i Algerie og Marokko til tross for at en ganske stor del av befolkningen i disse landene er berbisk. Arabisk er det tungt dominerende språket, og berbisk og arabisk er to svært ulike språk. Men berbiskens stilling er ikke like utsatt i begge landene. I Marokko er situasjonen for berbiskens atskillig bedre enn i Algerie.

”Kristne” språk i Midtøsten av Stig R. Frøyshov. Det fins fremdeles kristne kirker og retninger innenfor kristendommen der, som, fortrinnsvis i liturgien, bruker språk som enten er helt utdødd som vanlig talemål (koptisk (i Egypt) og syrisk i Syria), nesten utdødd (som arameisk i Israel), eller fremdeles i live, som armensk i Libanon, Israel og andre steder, men der liturgien foregår på gammelarmensk.

Arabisk og arabisk av Gunvor Mejdell. Overskriften på artikkelen angir det vesentlige forhold at ’arabisk’ dels betyr det standardiserte skriftspråket klassisk arabisk, som også er talespråk i mange sammenhenger, men at ’arabisk’ også er moderne arabiske dialekter.

Språket og det heilage av Knut S. Vikør. Det første avsnittet i artikkelen angir hva den handler om: ”At språk og religion høyrer saman, kan ein lett sjå ved tilfellet arabisk og dei banda språket har til islam. Arabisk er eit moderne bruksspråk og ikkje noko avgrensa sakralt språk. Likevel er historia til arabisk – og til arabarane – knytt til islams historie, og ein kan ikkje forstå det eine utan det andre.”

Frå Ibn Ahmad til Abu Ummar av Knut S. Vikør. Vikør redegjør for hovedtypene av arabiske navn: Eigennavn: ism, farsnamn, sonenamn: kunya, beskrivande namn: nisba og bruken av dei. Arabere kan nemlig skifte navn blant annet etter hvilken fase i livet de befinner seg i, og hvor de bor eller har bodd tidligere. For eksempel er de to navnene i overskriften navn på én og samme person, til tross for at ikke et eneste element i de to navnene er identisk.

Om språkforholdene i Pakistan I av Finn Thiesen. Den første av Finn Thiesens to artikler om språkforholdene i Pakistan handler om urdu, Pakistans nasjonalspråk. Urdu er et språk som oppstod i India, men som tross dette ble offisielt språk i Pakistan. Parodoksalt nok er urdu talespråk for store folkegrupper i India, men snakkes av relativt få av innbyggerne i Pakistan, der det største språket er panjabi, som til gjengjeld nesten ikke er i bruk som skriftspråk der i landet.

Om språkforholdene i Pakistan II av Finn Thiesen: Den andre artikkelen handler om Pakistans regional- og lokalspråk. Regionalspråkene er dels språk, alle beslektet med urdu, som snakkes av flere millioner mennesker. Lokalspråkene, som det er svært mange av, er dels noe mindre språk, som er mer eller mindre i slekt med urdu, pluss språk som er i slekt med mongolsk og dravidiske språk, som urdu ikke er i slekt med. Til sammen er det rundt 50 språk i Pakistan.

Språk og identitet i Tyrkia av Egil Th. Danielsen Denne artikkelen gir et interessant overblikk over det store språkmangfoldet i Tyrkia. Også de språkpolitiske og språksosiologiske forholdene blir belyst ved hjelp av tallrike eksempler på forholdet mellom etnisitet og kulturell, religiøs og språklig tilknytning.

Kurdisk(e) språk av Finn Thiesen. Artikkelen opplyser at det bor ca. 25 millioner kurdere i Kurdistan, den kurdisktalende fjellheimen i grenseområdene mellom Tyrkia, Iran, Irak og Syria. Denne store språkgruppen er inndelt i de fem undergruppene kurmandji eller nordkurdisk, sorani eller sørkurdisk, gorani og kermanshakurdisk.

I tillegg til artikkelstoffet inneholder Språknytt som før en spalte med nye ord og spørrespalten *Du spør – vi svarer*.

Språkvård, Svenska språknämndens tidskrift, har som tidligere utkommit med fyra nummer.

I nummer 1 behandles två klassiska språkriktighetsfrågor i varsin artikel: *Sofia Tingsell* tar upp valet mellan personligt pronomen (som *hennes*) och reflexivt pronomen *sin*. *Benjamin Lyngfelt* ifrågasätter om subjeksregeln finns, d.v.s. regeln som avgör att ”för att bli ätlig måste potatisen kokas” är rätt medan ”för att bli ätlig måste man koka potatisen” är fel. *Sally Boyd* och *Leena Huss* menar i en debattartikel att kommittén bakom betänkandet ”Mål i mun” (SOU 2002:27) trots höga ambitioner uppvisar ett majoritetsspråkperspektiv och att betänkandet kan få negativa konsekvenser för minoritetsspråken. Utredningens sekreterare *Björn Melander* går i svaromål och tillbakavisar Boyds och Huss kritik. Ytterligare en debatt förs mellan *Magnus Ahlgren* från Patent- och registreringsverket, som reagerar på en artikel om hur ord blir till varumärken i *Språkvård* 2002/3 av *Martin Gellerstam*. Den senare kommer med en kort replik på detta. Och numret innehåller också den årliga nyordslistan, sammanställd av *Birgitta Lindgren*.

I nr 2 redovisar *Harriet Sharp* en undersökning om hur anställda på ett sjöfartsföretag i Sverige växlar mellan eller blandar engelska och svenska i tal och hon jämför med hur ungdomar i en viss situation gör. *Håkan Hanson* har avlyssnat märkliga felbetoningar i moderna nyhetsuppläsningar i radio och på tv. *Birgitta Lindgren* föreslår att det är dags att avskaffa regeln att *varken* konstrueras utan negation och *vare sig* med negation. *Gun Widmark* recenserar ”Ära, rikedom och reda. Svensk språkvård och språkpolitik under äldre nyare tid” av Ulf Teleman. *Eva Björk* berättar om hur punktskriften gör henne självständig. *Axel Moberg* tar upp debatten om hur man skall ha det med arbetspråken i EU i framtiden.

I nr 3 berättar *Ulla-Britt Kotsinas* om hur slanguttryck kommer och går men också stannar kvar och till och med kan bli

rumssrena. *Gisela Håkansson och Catrin Norrby* redovisar en undersökning om vilka svårigheter både infödda svenska och personer som lärt sig svenska har med formerna *de* och *dem*. *Göran Hallberg* från Dialekt- och ortnamnsarkivet förklarar varför han ogillar kraven på att skånska skall betraktas som ett eget språk. *Leigh Oakes* har jämfört svenska och franska studenters attityder till sina respektive språk och engelska samt ett minoritetsspråk i vardera landet. *Carl-Erik Lundbladh* recenserar den nyligen utkomna "Ord och motsatsord. Svensk antonymordbok" av Göran Walter. *Kenneth Larsson*, språklig samordnare för svenska i EU-kommissionens översättaravdelning repliker på inlägget i nr 2 av *Axel Moberg*.

I nr 4 jämför *Yvonne Lindqvist* översättare av finlitteratur och översättare av kiosklitteratur. *Karin Milles* har undersökt hur man samtalar på sammanträden och andra typer av möten på arbetsplatsen. *Ola Karlsson* tar upp sortering av dubbla efternamn och namn som ser ut som dubbla efternamn, men som är mellannamn plus efternamn. *Christina Hellman* beskriver den mödosamma processen att lära sig läsa på ett främmande språk, någonting som många barn och även en del vuxna måste klara av. *Björn Hammarberg* recenserar "Svenska språknämndens uttalsordbok" och *Birgitta Hene* recenserar "Svenskt språkbruk", utgiven av Svenska språknämnden. *Elisabeth Mossler* kommenterar Axel Mobergs inlägg i nr 2 om EU:s arbetspråk.

Dessutom innehåller varje nummer en ledare, insändare, kortare anmälningar av nyutkommen litteratur, notiser om språkliga aktualiteter, samt en avdelning med frågor och svar.

Statsspråk I 1994 byrja Norsk språkråd å gje ut *Statsspråk*. Tanken var å nå ut til dei tilsette i statsadministrasjonen med rettleiing om godt og rett språk, både bokmål og nynorsk. Enkelt sagt var meininga å få til ein kombinasjon av tre element:

- klarspråk
- rettskriving
- skrivereglar

Til dette kom ynsket om å nå ut med informasjon om lover og reglar på språkområdet, særleg det som gjeld lov om målbruk i statstenesta. Statsspråk er på fire A4-sider, opplaget er no 17 000, og Jostein Stokkeland er redaktør. Lesarane melder seg med spørsmål og meiningar. Denne kommunikasjonen med dei statstilsette er noko av det viktigaste ved heile tiltaket.

Hovudoppslaget i nr. 2 av Statsspråk for 2003 er «Det er frå politiet». Redaksjonen engasjerte ein journalist til å vitja Politidirektoratet, og innhaldet i artikkelen er ein samtale med folk i informasjonsavdelinga hjå politiet om informasjon og språkbruk. Statsspråk går på besøk til ymse statsinstitusjonar, og lesarane får vita korleis andre ordnar språkarbeidet sitt, og institusjonen sjølv får indirekte ei påminning om kva dei bør passa på.

På den same førstesida i dette nummeret er det ein notis om nyttige hjelpemiddel, noko vi alltid freistar å ha med, vi nemner omtalen av språk i kulturmeldinga frå Kultur- og kyrkjedepartementet, og vi viser til ei undersøking om innstillinga blant folk til bruk av engelske ord i norsk.

På side 2 er kontakten med lesarane det viktigaste. Ei hovudsak i denne utgåva er eit brev frå ein saksbehandlar i ein fylkeskommune. Ho har store problem med å forstå ein lovtekst, og redaktøren i Statsspråk er samd med henne i at teksten er særst vanskeleg å skjønna. I neste nummer av bladet skal den juristen som forma lovteksten, forklara kva som er meint. Slike innslag skal hjelpa folk med praktisk språkbruk og få andre til å hugsa at dei må tenkja meir på brukaren – altså eit typisk klarspråkstiltak. På same sida står det ei lita rettleiing om bruken av *studium* og *studie*, ord som ofte blir samanblanda.

Side 3 er den nyttige sida, den som kan hengjast på kontorveggen eller på andre måtar vera til dagleg nytte. Emnet denne gongen er «Noen nyttige forkortinger». I tillegg står det gode råd om bruken av kolon og semikolon. På same sida har vi til vanleg eit dikt, noko som kan vera til kveik og ettertanke. Vi har inntrykk av at mange set stor pris på dikta vi vel ut.

Den siste sida i Statsspråk har rettleiing om praktisering av mållova, altså lova om målbruk i staten. I tillegg er det rettleiingsstoff av ymse slag. Denne gongen tek vi opp det misbrukte uttrykket *i forhold til*, som trugar med å ta plassen til alle (!) norske preposisjonar, og åtvarar mot det. Andre notisar handlar om *nett og vev* og skilnaden på *i følge* og *ifølge*.

Svenskt språkbruk. Ordbok över konstruktioner och fraser.

Svenska språknämnden. Norstedts Ordbok 2003. 1433 s.

Se Ordbøker og ordlister, Sverige.

Svenska språknämndens uttalsordbok. Svenska språknämnden.

Norstedts Ordbok 2003. 849 s.

Se Ordbøker og ordlister, Sverige.

Sveriges officiella minoritetsspråk. Finska, meänkieli, samiska, romani, jiddisch och teckenspråk. En kort presentation. Småskrift utgiven Svenska språknämnden 86.

Norstedts Ordbok 2003. 74 s.

Se Publikasjoner for øvrig, Sverige.

Publikasjoner for øvrig

DANMARK

Af Jørgen Nørby Jensen

Almar, Knud Paasch: Grammatik på dansk - adgang til fremmedsprog. Roskilde Universitetsforlag, Roskilde 2003. 139s.

Grammatik på dansk er en grundlæggende indføring i de grammatiske fænomener. Bogens eksempler og tekster er på dansk, men dens terminologi er fællessproglig, og bogen henvender sig således til studerende inden for såvel dansk som fremmedsprog.

Arndt, Hans: Sproget. Hverdagens mirakel. Aarhus Universitetsforlag, Århus 2003. 304 s.

Sproget. Hverdagens mirakel henvender sig til den almindelige sproginteresserede læser. Målet med bogen er at fortælle om sproget - hvordan det er bygget op, og hvordan det bruges, om lyd og skrift, ord og udsagn, om historien bagved, om sproget i samfundet og om det videnskabelige studium af sproget.

Asmuß, Birthe og Jakob Steensig (red.): Samtalen på arbejde - konversationsanalyse og kompetenceudvikling. Forlaget Samfundslitteratur, Frederiksberg 2003. 358 s.

Samtalen på arbejde handler om samtaler i professionelle sammenhænge (fx rådgivningssamtaler, salgssamtaler, mødesamtaler, samtaler i forbindelse med undervisning,

medarbejdersamtaler osv.), og den viser hvordan analyser af samtaler kan bruges til at synliggøre vores kommunikation. *Samtalen på arbejde* henvender sig til alle der arbejder med samtale og kommunikation på deres arbejdsplads.

Bundgård, Peer, Jesper Egholm, Martin Skov (red.): Kognitiv semiotik. En antologi om sprog, betydning og erkendelse. P. Haase & Søns Forlag, København 2003. 638 s.

Bogens emne er “menneskets kognition”, dvs. dets evne til at begribe og kategorisere sin omverden meningsfuldt og give dette udtryk i ord. Den indeholder dels oversættelser af centrale tekster af de forfattere som op gennem 1980'erne og 1990'erne er blevet kendt som repræsentanter for den kognitive lingvistik eller kognitive semantik, dels nyskrevne danske bidrag.

Danske talesprog, bind 4. Udgivet af Nordisk Forskningsinstitut, Afdeling for Dialektforskning. C.A. Reitzels Forlag, København 2003. 120 s.

Bindet indeholder artikler af *Maja Feenstra*: Sprogvalg i nederlandske familier i Danmark, *Pia Quist*: Et flydende sprogsamfund? Sociolingvistikens ‘sprogsamfund’ historisk og teoretisk, *Holger Juul*: Typer af stavfejl og typer af stavfærdighed, *Inger Ejiskær*: Nogle danske dialektale betegnelser for ‘græde’ og *Anette Jensen*: “Det møgle guld”.

Fremtidens danskfag - en diskussion af danskfaglighed og et bud på dens fremtid. Uddannelsesstyrelsens temahæfteserie nr 1 - 2003. Undervisningsministeriet, København 2003. 338 s.

Fremtidens danskfag er udarbejdet af en arbejdsgruppe nedsat af Uddannelsesstyrelsen. Den indeholder bud på principper for et fremtidigt danskfag og en række forslag til fornyelse af danskundervisningen i uddannelsessystemets forskellige delsystemer.

Galberg Jacobsen, Henrik, Dorthe Bleses, Thomas O. Madsen og Pia Thomsen (red.): Take Danish - for instance. Linguistic studies in honour of Hans Basbøll presented on the occasion of his 60th birthday 12 July 2003. University Press of Southern Denmark, Odense 2003. 314 s.

Take Danish — for instance er et festskrift til Hans Basbøll, professor i nordiske sprog ved Syddansk Universitet, Odense. Det er redigeret af fire af Basbølls universitetskollegaer og udsendt i anledning af hans 60-års fødselsdag 12. juli 2003.

Festskriftet er skrevet af venner og kollegaer fra Danmark, Tyskland, Frankrig, Belgien, Norge, Østrig, USA og New Zealand. Det indeholder 29 kortere og længere afhandlinger og artikler på dansk, engelsk, svensk og tysk om forskellige sproglige emner. Foruden artiklerne rummer bogen en Tabula Gratulatoria og en bibliografi over Hans Basbølls arbejder fra 1968 til 2003. Af festskriftets artikler kan nævnes: *Lars Brink*: En upåagtet tonal kommutation i dansk, *Eli Fisher-Jørgensen*: Vowels and colours, *Frans Gregersen*: Some notes on historicity, *Erik Hansen*: Nominale tidsadverbialer, *Michael Herslund*: Remarks on the Danish stød og *Jacob L. Mey*: Pobelob og pibelib: Omkring fonetikens pragmatik.

Hardy, Pia og Kåre Thomsen: Skriv korrekt. Gads Forlag, København 2003. 68 s.

Skriv korrekt er et øvelseshæfte i korrekt skriftsprog. Det indeholder en lang række opslag om ord og udtryk som man ofte kan være i tvivl om samt opgaver og øvelser i bl.a. ordvalg, grammatik og retstavning.

Hardy, Pia og Kåre Thomsen: Skriv og bliv forstået. Gads forlag, København 2003. 72 s.

Bogen henvender sig til alle der ønsker at blive bedre til at formulere sig på skrift. Den indeholder en lang række øvelser i at skrive klart og levende.

Hardy, Pia og Kåre Thomsen: Sæt nyt komma. Gads Forlag, København 2003. 62 s.

Med denne bog kan man ifølge forfatterne lære at sætte komma i løbet af nogle timer. Bogen henvender sig til alle der skriver, og den indeholder masser af opgaver og øvelser i at sætte komma.

Hermes. Tidsskrift for Sprogforskning. 31-2003. Redigeret af Henning Bergenholtz m.fl. Udgivet af det Erhvervsproglige Fakultet, Handelshøjskolen i Århus, Århus 2003. 245 s.

Den tematiske del af dette nummer er "Business Communication". Af indholdet kan nævnes: *Sonja Vandermeeren: German language needs in Danish companies* og *Karsten Pedersen: The construction of a genre: The Case of service information pamphlets in a Danish county.*

Hjort, Ebba, Kjeld Kristensen m.fl. (red.): Den Danske Ordbog, bind 1. Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. Gyldendal, København 2003.

Den Danske Ordbog er en stor, ny ordbog i seks bind over nutidsdansk. Ordbogen beskriver det almindelige ordforråd i moderne dansk i perioden fra ca. 1950 og frem til i dag og er således en efterfølger til den store Ordbog over det Danske Sprog (1918-1956).

Den Danske Ordbog omfatter først og fremmest ord fra almensproget, men medtager også de mest almindelige fremmedord, fagord og slangudtryk.

Foruden oplysninger om stavning, ordklasse, bøjning og udtale indeholder ordbogen beskrivelser af ordenes betydning og brug, og eventuelle synonyme og antonymer (modsetsord) anføres. Det angives også om ordene er fx sjældne eller gammeldags, om de er slangord, om de især bruges inden for et bestemt fagområde osv. Ordbogen henvender sig både til den professionelle og den utrænede bruger, hvad enten brugeren har dansk som modersmål, andetsprog eller fremmedsprog.

Det foreliggende bind 1 går fra A til D, og det indeholder ord som *alkopop*, *blowjob*, *bundkort*, *bz-hue*, *båtnakke*, *campinghabit*, *cd-rom-brænder*, *cyborg*, *dogmefilm*, *dokusoap*, *dræbersnegl* og *dummebøde*. De resterende bind 2-6 udkommer i løbet af 2004.

Holck, Niels: Sprogets univers. Alinea, København 2003, 388 s.

Sprogets univers er en håndbog i dansk sprog. Den henvender sig til alle der arbejder med den sproglige side af danskfaget. Bogen falder i tre hoveddele: I. *Sprog og funktion*, II. *Sprog og struktur*, III. *Sprog og pædagogik*. I første del er hovedvægten lagt på sproget i brug. Her gives baggrunden for at arbejde bevidst med sprogets forskellige funktioner. I anden del behandles det danske sprog struktur. Princippet i gennemgangen er at gå fra helheden til detaljen. Først gennemgås *ytring og sætning*, derefter *sætningens led*, *ordklasserne* og *ordenes byggeklodser*, og endelig er der et eksempel på *grammatisk analyse* og en *lyngrammatik* (oversigtsgrammatik). Afsnittet afsluttes med et kapitel om *Det danske sprogs historie*. Tredje del handler om det praktiske arbejde med sproget. Heri gives der en række forslag og ideer til hvordan der kan arbejdes med forskellige sproglige emner. Bogen indeholder desuden et omfattende stikordsregister der gør det muligt at bruge den som opslagsværk i det daglige arbejde.

Holmen, Anne, Esther Glahn og Hanne Ruus (red.): Veje til dansk - forskning i sprog og sprogtilegnelse. Akademisk Forlag, København 2003. 248 s.

Veje til dansk er en samling af forskningsartikler der søger at bidrage til en kvalificering af både den sprogvidenskabelige og den sprogpedagogiske behandling af dansk som andetsprog. I en række artikler analyseres sproglige træk inden for områder som udtale, ordforråd og samtalefærdighed, mens andre bidrag diskuterer udviklingen i metodesynet i andetsprogsundervisningen. Af artiklerne kan nævnes: *Nina M. Andersen: Det forstår jeg ikke - om det fremmede ord i*

fremmedsprogsprospektiv, *Dorthe Duncker*: Børnenes ord - om det danske ordforråd hos børn med dansk og tyrkisk som modersmål og *Peter V. Vedel*: På sporet af en andetsprogs pædagogik - en undersøgelse af metodeudviklingen i dansk som andetsprog.

Lund, Jørn: *Den sproglige dagsorden. Dansk sprogpolitik i perspektiv*. Gyldendal, København 2003. 136 s.

Affødt af især det engelske sprogs indflydelse på dansk findes der i disse år en stigende forståelse for at det danske sprog er væsentligt for dansk kultur og kulturpolitik. I bogen fortæller Jørn Lund om det danske sprogs samspil med andre sprog, om aktuelle sprogpoltiske spørgsmål, om sproget som redskab i skole og uddannelse og om de glæder man kan have af en skærpet sproglig opmærksomhed.

Mål & Mæle. 26. årgang, nr. 1-4. Redigeret af Carsten Elbro, Pernille Frost, Erik Hansen, Holger Juul, Jørn Lund. 2003. 32 s. + 32 s. + 32 s. + 32 s.

Foruden den traditionelle brevkasse med sprogs spørgsmål og den faste rubrik Sprogvis indeholder årgangen artikler af bl.a. *Michael Lerche Nielsen*: "Da klinger i Muld ..." - runer fra Guldhornene til Internettet, *Line Pedersen*: Jeg skriver til dig, fordi ... (nr. 1), *Inge Lise Pedersen*: Den ny salmebog sprogligt betragtet, *Christian Kock*: Ordkrig (nr. 2) *Peter Zeeberg*: Saxo på dansk, *Jørgen Nørby Jensen*: Lige i sprogfætteren! og *Ken Farø*: Det ligger lige på tungen: Den danske fraseologi (nr. 3).

Navnet er trofast. Modersmål-Selskabets årbog 2003. C.A. Reitzels Forlag, København 2003. 183 s.

Temaet for Modersmål-Selskabets årbog er navne. I bogen i alt 14 artikler belyser forfatterne forskellige områder af navneskikke som de hver især har et særligt forhold til. Blandt artiklerne kan nævnes: *Eva Villardsen Meldgaard*: Hvad hedder barnet og hvorfor?, *Georg Søndergaard*: Om højtidelige og uhøjtidelige personnavne, *Jørgen Christian Jørgensen*: Danske

navne på insekter og andre hvirvelløse dyr, *Jørgen Schack*: Lægemiddelnavne, *Svend Novrup*: Øgenavne i Kerteminde - ikke kun folkevid og *Arne J. Hermann*: Huse med sjæl og identitet i Gladsaxe Kommune.

NyS. Nydanske sprogstudier. 31-2003. Redigeret af Christina Fogtmann m.fl. Udg. af Institut for Nordisk Filologi, Københavns Universitet, København 2003. 122 s.

Af artiklerne kan nævnes: *Eva Skafte Jensen*: Historisk lingvistik, *Ib Ulbæk*: Pipelines og pipelining - et forsøg på at forklare afsnitkohærens, *Søren Beck-Nielsen*: Hvem taler? - om verbal parodiering og *Lisbeth Falster Jakobsens* anmeldelser af Sproglige åbninger. E som Erik, H som 70. Festskrift til Erik Hansen 18. september 2001 og *Erik Hansen*: Glæden ved grammatik. Udvalgte artikler og afhandlinger (begge er omtalt i *Sprog i Norden* 2002).

Oversigt over dansksystemet - kortlægning af danskfaget i alle uddannelsesniveauer. Uddannelsesstyrelsens temahæfteserie nr 2 - 2003. Undervisningsministeriet, København 2003. 302 s.

I *Oversigt over dansksystemet* er de største dansksystemer i det danske uddannelsessystem kortlagt. Materialet har dannet grundlag for arbejdet i den arbejdsgruppe for danskfaget som er nedsat af Uddannelsesstyrelsen.

Sandersen, Vibeke: *Jeg skriver dig til for at lade dig vide. Skrivefærdighed og skriftsprog hos menige danske soldater i treårskrigen 1848-50, bd. I-II*. C.A. Reitzels Forlag, København 2003. 986 s.

Denne afhandling er et bidrag til det folkelige danske sprogs historie i en periode som ikke tidligere er beskrevet. Emnet er skrivefærdigheden og skriftsproget hos de første generationer af skriveføre danske almuesfolk efter skoleloven fra 1814. Det materiale som er beskrevet og vurderet i afhandlingen, er en stor samling breve (over 3000) skrevet under treårskrigen 1848-50 af menige danske soldater fra alle egne af Danmark til hjemmet, til

forældre, til koner og kærester, til venner og til myndighedspersoner på deres hjemegn.

I 15 kapitler beskrives og vurderes statistisk udvalgte soldaters ortografiske og stilistiske færdigheder. Det overvejes i hvor høj grad de udvalgte kan siges at repræsentere hele befolkningen, og det bliver drøftet i hvor høj grad man kan fæste lid til at soldaterne selv har skrevet deres breve. Skribenternes stavfærdighed og skrivefærdighed vurderes på basis af en gennemgang af datidens ortografiske og stilistiske normer.

Afhandlingen er af Det Humanistiske Fakultet ved Københavns Universitet antaget til offentligt at forsvares for den filosofiske doktorgrad.

Sprog og Samfund. Nyt fra Modersmål-Selskabet. 21. årgang, 2003, nr. 1-4. 16 s. + 16 s. + 8 s. + 16 s. Redigeret af Michael Blædel

Foruden omtaler og anmeldelser af sproglig litteratur indeholder numrene kortere artikler om forskellige sproglige forhold. Af særlig interesse er et par artikler af *Erik Hansen*: "Litteraturen og sproget" (nr. 1) og "Jammen altså ..." (nr. 3).

Sprog på spil - et udspil til en dansk sprogpolitik. Kulturministeriet, København 2003. 70 s.

Sprog på spil er udarbejdet af en intern arbejdsgruppe nedsat af Kulturministeriet. Den indeholder overvejelser om sprogpolitikens overordnede målsætninger samt forslag til konkrete initiativer der bør indgå i en samlet plan for en styrkelse af det danske sprog. Rapporten danner grundlag for den danske regerings bud på en sprogpolitisk handlingsplan.

Togeby, Ole: Fungerer denne sætning? Funktionel dansk sproglære. G.E.C. Gads Forlag, København 2003. 365 s.

Fungerer denne sætning? er en funktionel beskrivelse af det danske sprog og medtager dermed flere emner end en grammatik normalt gør. Den omfatter ordlæren (morfologi), herunder ordtryk, sætningslæren (syntaks), meddelelseslæren

(tekstlingvistik eller tekstpragmatik), betydningslæren (semantik) og læren om sprogets funktion i kommunikation og bevidsthedsdannelsen. Bogen kan også bruges som en grammatisk håndbog. Den er ordnet i paragraffer og udstyret med mange krydshenvisninger og et omfattende emne- og navnerregister. Man kan således slå specifikke grammatiske fænomener op og ofte finde flere forskellige typer af beskrivelser og forklaringer på dem. *Fungerer denne sætning?* henvender sig både til studerende på seminarier og universitetsuddannelser og til dansklærere på alle niveauer i uddannelsessystemet.

Wagn, Hélène: Skeletter i skabet. Poltikens Forlag, København 2003. 80 s.

Denne bog handler om talemåder. Talemåder i tusindvis bliver brugt i hverdagen: i hjemmet, i skolen, i aviserne, i fjernsynet. Nogle talemåder er mange hundrede år gamle, andre er næsten helt nye. For de fleste udtryk gælder det at man skal kende deres betydning på forhånd for at forstå indholdet. Man kan ikke umiddelbart gætte sig til det. *Skeletter i skabet* er én ud af de 74 talemåder som Hélène Wagn har samlet i bogen, der især henvender sig til børn.

Wulff, Henrik R.: Lægevidenskabens sprog - fra Hippokrates til vor tid. Munksgaard Danmark, København 2003. 194 s.

I bogen fortæller Henrik R. Wulff om det lægevidenskabelige fagsprogs historie lige fra antikkens Grækenland og Rom til vore dage. Den historiske gennemgang danner udgangspunkt for en sproglig analyse af det nutidige fagsprog og for sprogpolitiske overvejelser om dets fremtidige udvikling.

FINLAND

Charlotta af Hällström, Aino Piehl och Eivor Sommardahl

Ann-Marie Ivars et al. (red.): Boken om våra modersmål. Festskrift till Mikael Reuter på hans 60-årsdag den 17 maj 2003. Schildts Förlags Ab, Esbo 2003, 350 s.

Bidragen i festskriften till Mikael Reuter täcker ett vitt spektrum av språkliga frågeställningar. Dels speglar de jubilarens egna intresseområden, dels illustrerar de frågor som just nu är aktuella på olika håll i Norden. Artiklarna är skrivna på svenska, norska, danska, finska och isländska.

I boken ingår trettioåtta artiklar plus en sonett skriven av *Erik Andersson*. Flera av bidragen tar upp frågor kring språkvårdens principer och metoder i våra nordiska länder. Bland dem kan nämnas *Catharina Grünbaums* artikel Valörvård – en språkvårdsvalör, *Pirjo Hiidenmaas* artikel Kielenhuolto meillä ja muualla, och *Per Langgårds* ”Et lille sprog kan nøjes med en lille sprogrøgt” eller ”En humlebi kan icke flyve” – Om grønlandsk sprogrøgt.

Självfallet tas också många särfinlandssvenska frågor, frågor kring finsk påverkan på svenskan och frågor kring flerspråkighet upp i festskriftsartiklarna. Bland dem kan nämnas *Charlotta af Hällströms* bidrag Några finländska drag i Lönnrots reseminnen, *Ann-Marie Ivars* Lämna – en provinsialism och dess syntax och *Mirja Saaris* På väg mot ett blandspråk? Finska inslag i svenskan förr och nu. I artikeln Hur kan en finskspråkig individ leva ett tvåspråkigt liv i Finland? diskuterar *Pirkko Nuolijärvi* och sonen *Sampo Nuolijärvi* vad som kan läggas in i ordet tvåspråkighet.

Namnårsprinciper och namnfrågor lyfts också fram i flera bidrag. I sin artikel Råd om namn berättar *Peter Slotte* om hur namnrådgivningen på Forskningscentralen för de inhemska språken går till och vilka typer av namnfrågor som kan dyka upp. *Allan Karker* å sin sida belyser frågan om hur finländska ortnamn hanteras i dansk text.

Terminologiskt arbete och lexikografi har alltid också intresserat Mikael Reuter. Därför ingår flera artiklar inom dessa ämnesområden. Nämnas kan t.ex. bidraget Terminologiskt arbete: samarbete över gränserna av *Anna-Lena Bucher* och *Åsa Holmér* och *Birgitta Romppanens* artikel Den finsk-svenska och svensk-finska lexikografin som grund för dagens språkvård.

Ann-Marie Ivars et al. (red.): Namn och språk i när och fjärran, Hyllningsskrift till Marianne Blomqvist den 24 september 2002. Meddelanden från Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet utgivna genom Mirja Saari B:22. Helsingfors 2003, 87 s.

Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors har i stället för att ge gåvor när någon medarbetare fyller jämna år brukat anordna vetenskapliga symposier tillägnat jubilarer och anpassat efter jubilarerens särintressen. För att hedra Marianne Blomqvist, som fyllde 60 i september 2002, arrangerade Nordica symposiet Namn och språk i när och fjärran den 27 september på Hanaholmens kulturcentrum i Esbo. Föredragen från symposiet har nu utkommit i en bok, som också heter *Namn och språk i när och fjärran*. Boken innehåller därtill en förteckning över Marianne Blomqvists publikationer.

Artiklarna i boken är sex till antalet. *Lars Huldén* skriver bland annat om Johan Ludvig Runebergs födelsedag (var han född den 5 eller 7 februari?) under rubriken Runeberg från början och nästan till slut. *Eva Brylla* (vars bok *Ursäkta, hur var namnet?* Marianne Blomqvist recenserade i Språkbruk 1/2003) skriver om de olika synsätten i de finlandssvenska och rikssvenska namnlängderna. Hon skriver att den svenska namnlängden är mycket mer traditionsbunden än den

finlandssvenska, som är liberalare och mer följsam mot aktuellt namnbruk och modetrender. I artikelrubriken ställer Brylla frågan om Ronja och My får fira namnsdag (Får Ronja och My fira namnsdag? Olika synsätt i de finlandssvenska och rikssvenska namnlängderna), och avslutar med att konstatera att de redan gör det i den finlandssvenska kalendern (4 februari) men att de inte gör det i den svenska. *Peeter Päll* skriver under rubriken Standardization of Estonian-Swedish toponyms om de estlandssvenska ortnamnen, något som också Marianne Blomqvist har intresserat sig för i sin bokproduktion. Artikeln Mode och smak vid val av namn (*Eero Kiviniemi*) intresserar en blivande förälder med lingvistiskt intresse. Även om namnmodets karaktär har ändrats under årens lopp, så är modets makt lika stor som alltid även i fråga om förnamn. I artikeln Från bygdemål till bygdemål skriver *Peter Slotte* om historier på den lokala dialekten som har framförts i underhållande syfte på olika föreningsfester på den finlandssvenska landsbygden. Han diskuterar bland annat hur dialekter ska återges i skrift. I den sista artikeln i boken, Hur talar våra emigranter i Amerika?, går *Ann-Marie Ivars* in på den språkutjämning som kan observeras hos ursprungligen dialektalande emigranter, men som med tiden börjar tala ett amerikanskt standardspråk.

Siv Björklund et al. (red.): Språk som formar vär(l)den. Festskrift till Christer Laurén på 60-årsdagen. Vaasan yliopiston julkaisuja. Tutkimuksia 241. Vasa 2003, 300 s.

Bidragen i denna festskrift är tjugotvå till antalet och täcker flera olika forskningsområden: filologi, översättning, språkvård, fackspråk, terminologi, språkundervisning, flerspråkighet och retorik. Texterna är skrivna på svenska, finska, isländska, tyska och engelska.

Festskriften inleds med *Joaquim Arnaus* artikel New perspectives on language immersion teaching. Därefter följer en artikel av *Siv Björklund* med rubriken Att uttrycka kunskapsinnehåll med hjälp av ett första- eller andraspråk. Bland bidragen kring temat retorik kan nämnas *Lennart*

Hellspong: Hur universell är retoriken?, Merja Koskela och Nina Pilke: Samspejlsituationer i den vetenskapliga inledningen – en studie i etosskapande och Marianne Nordman: Retoriska grepp i vetenskapliga avslutningar. De finlandsvenska språknormerna diskuteras av Kristina Nikula i artikeln Är valet av norm för finlandssvenskan legitimt? och den finlandssvenska identiteten av Kjell Herberts i bidraget Språk + identitet = livsstil? Antero Niemikorpi skriver i sin artikel Erikoiskielten ohjaus ja huolto Kielikello-lehdessä 1968-2000 om hur den finska språkvårdens tidskrift tagit upp frågor kring fackspråk.

Ulla Laurén: Språkbadslevers berättande. Studier i berättelsestruktur samt syntaktisk och lexikal kompetens i språkbadslevers muntliga och skriftliga produktion. Vaasan yliopiston julkaisuja. Tutkimuksia 247. Språkvetenskap 41. Vasa 2003.

I rapporten *Språkbadslevers berättande* presenterar *Ulla Laurén* resultaten av en studie av utvecklingen av berättelseförmågan i svenska hos finskspråkiga elever som fått svensk språkbadsundervisning. Hennes undersökningsmaterial består av finska språkbadslevers muntliga berättelser i årskurs fem, och samma elevers skrivna berättelser i årskurs åtta eller nio. Som jämförelsematerial har Laurén använt motsvarande berättelser av svenskspråkiga elever i svensk skola på samma årskurser samt skriftliga berättelser av jämnåriga finska elever som läst svenska som andraspråk i en vanlig finsk skola.

Målet för språkbadsundervisningen är att de finskspråkiga eleverna ska nå funktionell andraspråksfärdighet i svenska, det vill säga att de ska klara av att använda svenska i olika kommunikationssituationer, både muntliga och skriftliga. Det realistiska målet är emellertid inte att de ska bli fullt jämförbara med förstaspråkstalare. Resultaten av Lauréns undersökning visar att språkbadsleverna inte når samma nivå som förstaspråkstalare, men att de i vissa avseenden kommit mycket nära förstaspråkstalare i sin språkutveckling.

Ett annat mål för språkbadsprogrammet är att elevernas förstaspråk, finska, ska utvecklas till samma nivå som hos elever i det reguljära finskspråkiga skolsystemet. Undersökningens resultat visar att språkbads eleverna inte ligger efter sina jämnåriga finska kamrater.

Undersökningen bekräftar alltså den positiva bilden av språkbadsundervisningen.

Harry Lönnroth (red.): Från Närpesdialekt till EU-svenska. Festskrift till Kristina Nikula. Tammerfors universitet. Tammerfors 2003, 325 s.

Återigen har en av de många nordisterna födda på 1940-talet hedrats med en festskrift: Kristina Nikula, professor i nordisk filologi vid Tammerfors universitet. Artiklarna i skriften behandlar huvudsakligen områden som hon varit inne på under sin forskarkarriär, t.ex. dialektologi, svenskan i EU samt samspelet mellan text och bild.

Professor *Godelieve Laureys* från Gent hedrar Kristina Nikula med uppsatsen *Språket i fokus*. En jämförande analys av språkdebatten i den finlandssvenska, sverigesvenska, holländska och flamländska dagspressen. I artikeln kartlägger hon hur den språkliga verkligheten i Sverige och Svenskfinland respektive Holland och Flandern kommer till uttryck i pressen. Hon skriver att det finns både likheter mellan artiklarna från det svenska och nederländska språkområdet. Exempelvis förebrås finlandssvenska lärare för att de håller på att tappa sitt språk, och flamländska lärare för att de talar ett regionalt färgat språk, och dessa brister sätts i samband med de lägre språkkrav som ställs inom lärarutbildningen i Finland och Flandern. Men det finns också skillnader. Flamländarna är så många att ingen kan räkna bort dem i Belgien, medan finlandssvenskarna är en minoritet som påstås leva under ett hot att "ätas upp" av majoritetskulturen. Detta förfinskningshot är tydligt i den finlandssvenska debatten. *Godelieve Laureys* skriver att språkmotsättningarna i Belgien mera utgör en taktisk politisk maktkamp. Sammanfattningsvis skriver *Laureys* dock att hon

övertäckas av den stora likheten mellan den flamländska och den finlandssvenska diskursen.

Av artiklarna i boken kan dessutom nämnas *Birger Liljestrands* Den litterära texten som språkspegel där Liljestrand diskuterar finlandssvenska talspråksdrag i Christine-Louise Gestrins bok *Äppelfesten* (1986) och Ingmar Björksténs bok *Krigsbarnet* (1991).

Marika Tandefelt. Tänk om... Svenska språknämndens förslag till handlingsprogram för svenskan i Finland. *Forskningscentralen för de inhemska språken. Helsingfors 2003, 194 s.*

Inspirerad av *Mål i mun*, det sverigesvenska förslaget till handlingsprogram för svenska språket, har Svenska språknämnden i Finland gett ut ett handlingsprogram för svenskan i Finland. Texten har författats av Marika Tandefelt, som är ordförande för nämnden.

Syftet med handlingsprogrammet är att stärka och bevara svenskan i Finland som ett modersmål. Därför ligger fokus i programmet på den språkliga kvaliteten. Ledstjärnorna för språknämndens arbete med handlingsprogrammet har främst varit att svenskan i Finland är, och skall förbli, ett komplett och samhällsbärande språk, att svenskan i Finland är en del av det svenska riksspråket, att det bästa sättet att vårda språket är att använda det och att arbeta för ett språk inte betyder att arbeta mot ett annat.

Boken tar upp frågan vad ett komplett samhällsbärande språk är och vad var och en kan göra för att bidra till att svenskan också i framtiden ska kunna användas i Finland. I de tio följande kapitlen tar författaren upp språket och språkets betydelse inom olika sektorer av samhället. Samhällsområdena som behandlas är familjen, skolan, den högre utbildningen, den offentliga sektorn, företagsvärlden, förlagsvärlden, medierna och fritidssektorn. Boken diskuterar och kommer med förslag till realistiska och ekonomiskt fullt genomförbara åtgärder som kan vidtas för att stödja det svenska språket i Finland. Varje

kapitel avslutas med en punktlista som sammanfattar de viktigaste förslagen till åtgärder.

Svenska språknämndens handlingsprogram finns också i elektronisk form och kan läsas på webben på adressen <http://www.kotus.fi/pasvenska/>

Pirjo Hiidenmaa: Suomen kieli – who cares? Otava, Keuruu 2003. 317 s.

Boken behandlar aktuella förändringar i språket och språkvårdens inställning till dessa förändringar. Det finländska samhället blir allt mer internationellt, finländarna skriver allt mera i arbetet och språkanvändningen blir allt mer varierande. Den här utvecklingen återspeglas i språket. Också språkvården omfattar många slag av verksamheter: från arbetet inom olika språkvårdsorganisationer till det dagliga slitet med vad som är ett korrekt språk och språklig bearbetning av texter – något som ingår i många arbetsuppgifter i dag. Boken belyser frågan om vad ett gott språk betyder dels för olika människor, dels i olika situationer och om hur tanken om en enda korrekt språkform kan övergå i en insikt om att språket kan omfatta flera parallella standardformer.

Kieli tienhaarassa. Red. Michaela Pörn och Anita Åstrand. Åbo akademis förlag 2003. 162 s.

Artikelsamlingen utgör en festskrift till professorn i det finska språkets didaktik Maija Grönholm på hennes 60-årsdag. Artiklarna är skrivna både på finska och svenska och tar upp många olika ämnen. De finskspråkiga artiklarna behandlar bland annat svenska lånord i finskan, slangord, grammatikforskning, den språkliga kompetensen hos språkbads elever och en jämförelse mellan en- och tvåspråkiga elevers berättande förmåga. De svenskspråkiga artiklarna behandlar bland annat arbetet med läroplaner på lokal nivå, planering av undervisningen i svenska som andra språk, forskning i tvåspråkiga ordböcker, översättningsproblem och kommunikationsstrategier bland språkbads elever.

Maiden nimet. Red. Saara Welin. Kielenkäytön oppaita 4. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 126. Helsinki 2002. 182 s.

Boken ger namnen på världens stater på finska, svenska, samiska, engelska, franska och tyska. Förteckningen innehåller uppgifter om både den korta och den långa officiella namnformen och dessutom i vissa fall uppgifter om vilket namn man mest brukar använda om landet. Det finns också namnregister i boken som är alfabetiserade enligt respektive språk och där det finns hänvisningar till den finskspråkiga förteckningen. Utöver namnen på de självständiga staterna innehåller boken namn på flera andra betydande områden och statsgrupperingar, till exempel Hongkong och Oberoende staternas samväld.

Anne Mäntynen: Miten kielestä kerrotaan. Kielijuttujen retoriikkaa. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia. Helsinki 2003. 203 s.

I sin doktorsavhandling undersöker Anne Mäntynen hur finska språkexperter diskuterar språkliga frågor i språkspalter avsedda för allmänheten. Forskningen bygger på metoder från textforskningen och retoriken och fokuserar bland annat på vilka metaforer som används för att beskriva olika språkliga fenomen och vilken textuppfattning språkspalterna förmedlar. Språkspalten ses som en textgenre som formas såväl av en historisk och social kontext som av språkliga drag. Språkspalterna är i hög grad förankrade dels i den språkliga utvecklingen, dels i språkvården vars utveckling boken också beskriver.

Suomi-viro-suursanakirja, del 1 och 2. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus ja Eesti keele instituut. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 124. Tallinna 2003. 1294 s. ja 1301 s.

En omfattande och grundläggande finsk-estnisk ordbok med mer än 90 000 uppslagsord. Boken innehåller det centrala

ordförrådet i finskan och dess motsvarigheter på estniska samt ett flertal exempelfraser inklusive översättningar av dem. Både facktermer från flera olika områden och vanliga vardagliga uttryck ingår i boken. Ordförrådet bygger på den finska basordboken Suomen kielen perussanakirja. Boken omfattar också ett urval ortnamn. Bilagorna innehåller riklig information om böjningsmönstret i de båda språken. Ordboken utgör ett samarbetsprojekt mellan Forskningscentralen för de inhemska språken och Institutet för det estniska språket.

ISLAND

Ari Páll Kristinsson

Íslenskt mál og almenn málfræði 24. Íslenska málfræðifélagið, Reykjavík. [Tidsskrift om islandsk språk og generell lingvistik, utgitt av Islandsk forening for lingvistik]

Jón á Bægisá. Tímarit þýðenda 7/2003. Red. Franz Gíslason, Gauti Kristmannsson, Guðrún Dís Jónatansdóttir, Sigurður A. Magnússon. 98 s. [Tidsskrift for oversettere]

Útnorður. West Nordic Standardisation and Variation. 2003. Red. Kristján Árnason. Papers from a symposium in Stockholm Oct 7th 2001. Institute of Linguistics. University of Iceland Press. 218 s.

NORGE

Torbjørn Breivik, Terje Larsen og Marit Hovdenak

Akselberg, Gunnstein, Bødal, Anne Marit og Sandøy, Helge (red.): Nordisk dialektologi. Novus forlag AS, Oslo 2003. 575 sider.

Utgangspunktet for boka er den syvende nordiske dialektologkonferansen høsten 2002, og noen av artiklene er skrevne på grunnlag av innlegg der. Boka spenner vidt og tar opp emner som leksikologi, syntaks, morfologi, fonologi, fonetikk og sociolingvistik, men også vitenskapsteoretiske emner blir diskutert. Dialektendringer står sentralt i den nordiske talemålsforskninga og er et gjennomgangstema i boka. Artiklene gir en god oversikt over dialektsituasjonen i de nordiske landene og samtidig et bilde av forskningsinteressene på området ved nordiske universitet og høyskoler.

Boka er tredelt og starter med oversiktsartikler. Lars-Erik Edlund skriver om Det svenska språklandskapet. De regionala språken och deras ställning i dag – och i morgon, Ann-Marie Ivars forteller om tendenser i språkutviklingen i svensk i Finland (Lokalt og regionalt i svenskan i Finland), Paul Kerswill tar for seg Modeller for språkendring og spredning. Nye funn fra dialektutjamning i britisk-engelsk, Tore Kristiansen stiller spørsmålet om det skjer språklig regionalisering i Danmark og Krístján Árnason og Höskuldur Dráinsson ser på fonologiske dialekttrekk på Island.

Andre del av boka har artikler om en undersøkelse av dialektutviklingen hos ungdommer på et tettsted i Vest-Norge, om jyske kollektivformer, om metode for å beskrive dialektale overganger og om språkbruk hos dansker i Norge.

Siste del av boka er den som har mest spredning når det gjelder emner. Her finner vi artikler om alt fra svensk prosodisk typologi og ømålsordboka, beskrivelse av begynnende dialketuttynning til presentasjon av persepsjons- og holdningsundersøkelser og diskusjoner om dialektbegrepet.

Andersen, Øivind og Berge, Kjell Lars (red.): Retorikkens relevans. Skrifter fra prosjektmiljøet Norsk sakprosa, nr. 9; Norsk Sakprosa, INL, boks 1013 Blindern, 0315 Oslo, Oslo 2003.

Behrens, Bergljot, og Christensen, Bente (red.): Oversettelse i teori og praksis. Novus forlag AS, Oslo 2003. 108 sider.

Rapporten er en del av en serie som ANLA utgir, og den er et resultat av et faglig møte mellom litterære oversettere og translatologer. Bidragsyterne fokuserer på oversettelse som egen virksomhet, som en form for tekstproduksjon som har sin egenart, sine egne mål, strategier og metoder. De ser også på oversettelse som grunnlag for semantisk forståelse og som en kognitiv prosess. Håpet er at ved å samle disse innleggene, kan man inspirere til videre diskusjon og forskning på feltet.

Bye, Patrik, Trosterud, Trond og Vangsnes, Øystein: Språk og språkvitenskap. Ei innføring i lingvistikk. Det Norske Samlaget, Oslo 2003. 208 sider.

Boka er skrevet for studenter i språkfag ved universitet og høyskoler. Den gir en lettfattelig innføring i grunnleggende språkvitenskapelige begrep og tenkemåter. Hovedvekta ligger på basisemner som fonetikk, fonologi, morfologi, semantikk og syntaks, men forfatterne har også tatt med emner som historisk lingvistikk, sosiolingvistikk og pragmatikk. Boka er pedagogisk tilrettelagt og har definisjoner av mange sentrale fagtermer.

Faarlund, Jan Terje (red.): Språk i endring. Novus forlag AS, 2003. 309 sider.

Boka er eit resultat av prosjektet Frå gammalnorsk til nynorsk. Indre språkhistorie etter norrøn tid ved Institutt for nordistikk og litteraturvitskap ved Universitetet i Oslo i åra 2000–2002. Boka har i alt ni artiklar om norsk språkhistorie, og dei omhandlar fonologi, morfologi og syntaks. Ulike teoretiske retningar er representerte, og i fleire av artiklane står grammatikaliseringsteori sentralt. Nokre artiklar presenterer empiriske resultat medan andre har fokusert meir på presentasjon av teori og metode i samband med forskingsprosjekt som er i gang. Den raude tråden i boka er den indre språkhistoria frå norrøn tid fram til i dag.

Fløttum, Kjersti & Rastier, Francois (eds.): Academic Discourse. Multidisciplinary Approaches. Novus forlag AS, Oslo 2003.

Boka er resultatet av et seminar om akademisk diskurs. Tre forskjellige forskergrupper deltok på seminaret: l'Equipe Sémantique des Textes (Paris), prosjektet Kulturell identitet i akademisk prosa (KIAP) (Bergen) og Prosjektmiljøet Sakprosa (Oslo). Boka gir leseren verdifullt innblikk i områder med ulike forskertradisjoner. Forskerne har studert ulike genrer, forskjellige språk (engelsk, fransk og norsk) og ulike disipliner (historie, lingvistikk, økonomi, medisin mellom andre).

Golden, Anne: Ordforråd, ordbruk og ordlæring i andrespråksperspektiv. Gyldendal akademisk, Oslo 2003. 176 sider.

Boka prøver å gi svar på en rekke spørsmål som reiser seg når barn eller voksne skal lære seg et nytt språk. Boka omtaler tema som hva et ord er, forholdet mellom ord og begrep, ordenes oppbygning, måling av ordforråd – i tekster og hos individer, ords betydning, ordforståelse, variasjon i ordbruk, strategier i ordinnlæring. Boka er utgitt i forbindelse med fjernstudiet PRISME, Norsk som andrespråk.

Hagland, Jan Ragnar: Språkhistorisk årstalsliste. Tapir akademisk forlag, Trondheim 2002.

Hagland har systematisert kunnskapsstoff om de historiske forholdene som har vært med på å forme språket vårt slik det framstår i dag. Dette er en oppslagsbok om viktige årstall i norsk språkhistorie. Boka har også med en lettfattelig gjennomgang av hovedpunktene i norske rettskrivingsvedtak fra 1901 til 1981.

Jor, Finn Eivind: Ordenes herre. En innføring i praktisk retorikk. Gyldendal akademisk, Oslo 2003, 198 sider.

Boka gir tips om hvordan du kan finne stoff til det du skal presentere, hvordan du bør disponere, uttrykk, huske og framføre det du har å si. Boka forutsetter ingen forkunnskaper i retorikk.

LexicoNordica 10, Bergenholtz, Henning (ansv.), Malmgren, Sven-Göran (red.). Tidsskrift for Nordisk forening for leksikografi. Tidsskriftet kommer ut hvert år i november.

Tema for årets utgave er ordbokskritikk, og artiklene er baserte på innleggene som ble holdt på det symposiet om ordbokskritikk som Nordisk forening for leksikografi arrangerte på Schæffergården i februar 2003. I tillegg har man tatt med ordboksanmeldelser.

Maal og Minne, Odd Einar Haugen og Kjell Ivar Vannebo (red.). Det Norske Samlaget, Oslo 2003.

Dette er et tidsskrift for språkvitenskap, norrønt, dialekter, navnegransking og folkeminne. Det blir utgitt av Bymålslaget i samarbeid med Det Norske Samlaget. Tidsskriftet kommer med to nummer i året. Prøvenummer kan leses på www.samlaget.no/maalogminne/

Mæhlum, Brit, Akselberg, Gunnstein, Røynealand, Unni og Sandøy, Helge: Språkmøte. Innføring i sosiolingvistikk. J.W. Cappelens Forlag AS, Oslo 2003. 280 sider.

Dette er den første norskspråklige innføringsboka i sosiolingvistikk, og den er ment som en undervisningsbok. Boka er skrevet som en svært enkel innledning til et mangslungent fag, og et fag som i seg selv er tverrvitenskapelig. Dette kommer tydelig fram i kapitteloverskrifter som "språk og dialekt", "normer", "talevariasjon i Noreg", "skriftvariasjon" og "kontakt og spreiding". Stoffet er presentert slik at man kan bruke boka til selvstudium i og med at hvert kapittel har spørsmål til repetisjon av sentrale tema og tips til videre lesning av mer dyptgående faglitteratur. I boka diskuteres ulike former for språklig variasjon, og forfatterne presenterer ulike sosiolingvistiske teorier. Norske undersøkelser og eksempler er tatt med.

Mogensen, Else: Sprog, kommunikation, teknologi. Indføring i kontrolleret fagsprog. Det Schønbergske Forlag A/S, København 2003. 198 sider.

Utgangspunktet for et kontrollert fagspråk er naturlig språk som så gjøres så enkelt som mulig dels gjennom avgrensning av ordforrådet og dels gjennom forenkling av grammatikken. Hensikten er å unngå misforståelser, gjøre teksten lettere tilgjengelig og raskere å oversette. Typisk eksempel på kontrollert fagspråk er det som benyttes i luftfarten der f.eks. kommunikasjonen mellom piloten og flygelederen under innflyvningen foregår ved bruk av AirSpeak. Tilsvarende har politiet utviklet LinguaNet til bruk i sitt internasjonale politiarbeid. Denne boka er den første samlede framstillingen av emnet på dansk.

Mulholland, William: Håndbok for oversettere, translatører og tolker. J.W. Cappelens Forlag AS, Oslo 2003.

Boka er beregnet på alle som arbeider med faglitterære oversettelser, men er også nyttig for universitet og høyskoler som tilbyr undervisning til kommende faglitterære oversettere,

translatører og tolker. Boka er også nyttig for den som skal kjøpe denne typen tjenester.

Typiske lingvistiske problemstillinger og dilemmaer i oversettelsesprosessen blir gjennomgått, samt kriterier for tekstenes form og innhold, krav til profesjonalitet og yrkesetikk. Her er også praktisk informasjon som kan lette oversetterens hverdag, f.eks. skatt, juss, leveringsfrister og betaling tatt med.

Namn og Nemne. Tidsskrift for norsk namnegransking. Årgang 19 – 2002. Utgjeve av Norsk namnelag. ”Namn og Nemne” kjem med eitt nummer i året og er ein vitskapleg publikasjon som vender seg til og publiserer arbeid av alle som interesserer seg for norsk namnegransking i vid meining. (TL)

Norsk Lingvistisk Tidsskrift, Askedal, John Ole (red.). Novus forlag AS, Oslo

Norsk Lingvistisk Tidsskrift (NLT) er et forum for norsk språkvitenskap og bringer lingvistiske artikler og bidrag på norsk innenfor alle greiner av og område i språkvitenskapen, inkludert faghistorie og lingvistikkrelatert vitenskapsteori. Tidsskriftet kommer med to nummer pr. år (i juni og desember).

Nilsson, Stig: Avis frå a til å. Det Norske Samlaget, Oslo 2003. 160 sider.

Dette er en praktisk håndbok for journalister, journaliststudenter og andre som arbeider med medium og informasjon. Boka inneholder kortfattede definisjoner på tekniske og språklige begrep innenfor avisterminologien. Forfatteren har bakgrunn som tekstforfatter, musiker, journalist i tv og radio, og arbeider nå som høyskolelærer i mediefag.

Nytt om namn. Meldingsblad for Norsk namnelag. Nr. 37 og 38 – 2003. Innholdet i meldingsbladet er korte faglege artiklar og informasjon om aktuell namnelitteratur, om namnekonferansar, om normeringsspørsmål, om stadnamnlova og personnamlova o.l. (TL)

Sandøy, Helge, Brodersen, Randi og Brunstad, Endre (red.): Purt og reint. Om purisme i dei nordiske språka. Skrifter frå Ivar Aasen-instituttet. Nr. 15., Høgskulen i Volda, Volda 2003. 237 sider.

Mange språk er under sterkt press i vår tid, og nokre fryktar språkdaude som resultat av det. Språkleg purisme har ei lang historie og er ein politikk som blir ført i mange språksamfunn som eit forsvar mot presset. Denne boka ser på purismetradisjonen og purismeomgrepet i historisk og ideologisk perspektiv. Boka har eigne artiklar om kvart av dei nordiske språka (bortsett frå norsk), der ein ser på den konkrete utforminga og rolla som purismen har hatt i dei. Spørsmålet om språkdaude er drøfta i tilknytning til purismen.

Sivertsen, Birger: *Fornavn. Norsk navneleksikon. Andresen & Butenschøn, Oslo 2003. 512 sider.*

Boka har heile 5462 namneoppslag, ordna alfabetisk i éi liste for kvinnenamn og éi for mannsnamn. Det er gjeve opplysningar om språkleg opphav, tyding, historisk bruk (noko ujamt) og frekvens. Når det gjeld dei språklege opplysningane, byggjer boka mykje på Norsk stadnamnleksikon. Ronald Grambo har skrive ei innleiing under overskrifta "Et godt navn er mer verd enn stor rikdom". Boka er òg distribuert som tilbod gjennom bokklubben Dagens bøker. (TL)

Skjerdingstad, Kjell Ivar: Innganger til norsk. Studentlitteratur. Lund 2003. 309 sider.

Boka er en lærebok og en litterær antologi i norsk for lærerstudenter og svenske språkstudenter. Gjennom grammatiske, språksosiologiske og litteraturhistoriske innganger samt et utvalg av litterære tekster får leseren en introduksjon til norsk språk, litteratur, kultur og samfunnsliv. Det didaktiske er godt ivarettatt, og de litterære tekstene støtter opp om dette. Eksemplene er mange: Boka er skrevet på norsk, men ord i teksten som forfatteren regner med kan være vanskelige å forstå

for svensker, står oversatt i fotnote nederst på sida. Mange plasser gis oversikter der bokmål, nynorsk, svensk og dansk er stilt opp ved sida av hverandre. I tillegg inneholder hvert kapittel tips til relevant fordypningslitteratur. Alt dette gjør boka til en bruksbok som også egner seg for alle som ønsker en dypere forståelse av det norske.

Sprauten, Knut (red.): Å kallast med sitt rette namn. Person- og stadnamn i lokalhistoria. Skrifter frå Norsk lokalhistorisk institutt, nr. 38. Oslo 2002. 218 sider.

Artiklane i boka skriv seg frå eit seminar om person- og stadnamn i lokalhistoriske arbeid. På seminaret deltok det ei rekkje framstående forskarar og andre som står sentralt i namnesaker i Noreg. Redaktøren skriv i føreordet at normering av namn er eit felt som utløyser sterke kjensler. Skrivemåten av person- og stadnamn er ofte eit heitt tema når by- og bygdebøker skal gjevast ut, og utveksling av kunnskap mellom namnekunnige og lokalhistorieforfattarar kan difor vere nyttig.

Fleire av artiklane gjeld lov om stadnamn, skrivne av personar frå Kultur- og kyrkjedepartementet, namnekonsulenttenesta og Statens kartverk, som alle er sentrale aktørar i forvaltninga av lova. Etter lova skal stadnamn skrivast med utgangspunkt i den nedarva lokale uttalen (t.d. *Vik*). Slektsnamn følgjer derimot ofte gammal skriftradisjon (t.d. *Wiigh*), og berarar av slektsnamn ønskjer ofte at gardsnamn skal skrivast på same måten som slektsnamna. Dette er ein vanleg konflikt. Etter lova er by- og bygdebokforfattarar ikkje bundne til å følgje dei vedtekne formene av gardsnamna – men dei blir rådde til å gjere det.

Boka har eigne kapittel om førenamn og om slektsnamn i historisk perspektiv, og eit oversyn over stadnamnrøkt i dei nordiske landa. Til slutt blir det gjeve råd om namneregister i lokalhistorisk litteratur. (MH)

Svartvik, Jan, Svartvik, Rikard, Sandved, Arthur O.: Engelsk språkguide. Språktips og feller du ikke vil gå i. Kunnskapsforlaget, Oslo 2003. 530 sider.

Oppslagsbok med 700 alfabetisk ordnede og letteste artikler med tips og veiledning for nordmenn som skriver og snakker en del engelsk, og som ønsker å gjøre bruke ord og uttrykk korrekt. Alle som studerer eller har studert engelsk, vil ha nytte av å lese den. Boka er ment som nyttig og underholdende lesing for alle som har interesse for det engelske språket og de engelskspråklige landene. Uttrykk og uttalemåter spesielt for amerikansk engelsk er merket med annen skrift (blå).

Torp, Arne og Vikør, Lars S.: Hovuddrag i norsk språkhistorie. Gyldendal akademisk, Oslo 2003. 340 sider.

Boka tek for seg den indre og den ytre språkhistoria. Den indre språkhistoria har talemålet i fokus. Den er strukturell og beskriv utviklinga av den moderne språkstrukturen frå det urnordiske stadiet over det norrøne til det moderne. Den ytre språkhistoria legg hovudvekta på utviklinga av dei moderne norske skriftnormalane og den spesielle språksituasjonen vår frå runene og til bokmålsreforma i 1981.

Vangsnes, Øystein A., Holmberg, Anders och Delsing, Lars-Olof: Dialektsyntaktiska studier av den nordiska nominalfrasen. Tromsø Studies in Linguistics 22, Novus Forlag AS, Oslo 2003. 207 sider.

Boka er en artikkelsamling der ulike aspekt ved oppbyggingen av nominalfraser i nordiske dialekter blir diskuterte. Vekta ligger på å beskrive den variasjonen som finnes, og på å sette denne variasjonen inn i en teoretisk ramme. Målgruppa er forskere som arbeider teoretisk med dialekter generelt, og med syntaksen i dialekter spesielt. Den teoretiske rammen er den generative grammatikken. Denne er under utvikling, og dette gjenspeiler seg i artiklene fordi de er produsert i løpet av flere år i siste halvdel av 1990-talet.

Vinje, Finn-Erik: Språk 2004. En situasjonsrapport. Schibsted Forlag AS, Oslo 2003. 2004 sider.

Språk 2004 er først og fremst observasjoner om det norske språklandskapet slik det fortoner seg for professor Finn-Erik Vinje i begynnelsen av det nye millennium. Planen er at rapporten skal være innledning til en serie årvisse situasjonsrapporter der tegn og tendenser skal ajourføres. Språk 2004 handler om løst og fast. Streiflys kastes hit og dit, og forfatteren ferdes høyt og lavt i den språklige geografien. Innholdet springer til en viss grad ut av de erfaringer Vinje har høstet fra bred publikumskontakt gjennom mer enn en mannsalder.

Åfarli, Tor A. og Eide, Kristin M.: Norsk generativ syntaks, Novus forlag AS, Oslo 2003. 373 sider. (Med tillegg av Lars G. Johnsen, Randi A. Nilsen og Torbjørn Nordgård.)

Boka gir en målrettet og konkret innføring i generativ syntaktisk analyse av norsk språkstruktur basert på tradisjonen fra Chomsky. Chomskys teorier har hatt og har så stor betydning og innflytelse at enhver som studerer grammatikk, bør kjenne til denne måten å nærme seg språket på. Boka setter leseren i stand til å bruke generativ syntaks som et praktisk hjelpemiddel for å analysere ulike setningstyper og syntaktiske fenomen i norsk. En annen målsetning er at leseren skal utvikle en dypere teoretisk forståelse for språk og språkstruktur.

SVERIGE

Birgitta Lindgren och Paula Ehrnebo

Althoff, Johan och Nyberg, Robert: Ordförrådet. Alfabeta 2003. Ill. 58 s.

På ett lekfullt sätt och med hjälp av tecknare Robert Nyberg visas hur man kan leka med synonymer, liknelser och metaforer. Vidare får läsaren tips om hur man bildar nya ord.

Att skriva bättre i jobbet. En basbok om brukstexter. Red. Barbro Ehrenberg-Sundin, Kerstin Lundin, m.fl. 3 utök. uppl. Norstedts Juridik 2003. 189 s.

Den här upplagan är liksom de tidigare uppbyggd som en handbok för folk som skriver i tjänsten. Många praktiska exempel ges och vissa texttyper presenteras i egna avsnitt. I ett nyskrivet avsnitt tas vanliga språkriktighetsfrågor upp.

Björkvall, Anders: Svensk reklam och dess modelläsare. Acta Universitatis Stockholmiensis 31. Almqvist & Wiksell International 2003. 210 s. Ak.avh.

I denna avhandling analyseras hur några reklamannonsers modelläsare, d.v.s. tilltänkta läsare, ser ut. Huvudfrågorna är hur modelläsarna i barnreklam skiljer från de i tonårs- och vuxenreklam samt hur modelläsarna i reklam riktad till flickor och kvinnor skiljer sig från de i reklam riktad till pojkar och män.

Cassirer, Peter: Stil, stilistik och stilanalys stilistik. Natur och Kultur 2003. 287 s.

Detta är en omarbetad utgåva av en tidigare bok. Boken är en lärobok i stilistik, och den innehåller också övningsexempel.

Dahl, Östen: Grammatik. 2 uppl. Studentlitteratur 2003. 127 s.

Det här är en rejält reviderad upplaga av en grammatik som länge varit lärobok för univiersitetsnivå. Bl.a. har den tagit hänsyn till Svenska Akademiens grammatik.

Danielsson, Kristina: Beginners read aloud. A high versus low linguistics levels in Swedish beginners' oral reading. Acta Universitatis Stockholmiensis 28. Almqvist & Wiksell International 2003. 457 s. Ak.avh

Syftet med avhandlingen är att undersöka hur nybörjare läser högt, om de avkodar texten ord för ord eller om de använder andra nivåer.

Tyvärr saknas en sammanfattning på svenska.

Domeij, Rickard: Datorstödd språkgranskning under skrivprocessen. Svensk språkkontroll ur användarperspektiv. Institutionen för lingvistik. Stockholms universitet 2003. 153 s. Ak.avh.

Syftet med avhandlingen är att studera hur ett granskningsprogram kan konstrueras så att det kan fungera som stöd och hjälp för skribenter att granska och bearbeta språket i sina texter. Det gäller alltså användbarheten i ett kognitivt perspektiv. Men mer tekniskt inriktade frågor tas också upp, såsom utvecklingen av effektiva algoritmer för språkkontroll. Den slutliga frågan är hur ett granskningsprogram kan vidareutvecklas så att det ger bättre stöd.

Föhrer, Ulla och Magnusson, Eva: Läsa och skriva fast man inte kan. Kompenserande hjälpmedel vid läs- och skrivsvårigheter. Studentlitteratur 2003. 242 s.

I dag har högskolestudenter med dyslexi rätt till hjälpmedel för att klara sina studier. Märkligt finns inte samma rätt för elever i grundskolan och gymnasiet. I den här boken får lärare och logopedier och andra som kommer i kontakt med elever med dyslexi en översikt över de hjälpmedel som finns för dessa elever och konkreta råd hur man kan använda dem.

Grammatik i fokus volym I och II. Festskrift till Christer Platzack 18 november 2003. Institutionen för nordiska språk. Lunds universitet 2003. 243 +401 s.

Festskriften är uppdelad i två delar. Del 1 innehåller mestadels artiklar om nordisk språkvetenskap – de flesta på svenska, medan del 2 innehåller artiklar om allmän språkvetenskap – de flesta på engelska. Bland artiklarna kan nämnas *Michael P. Barnes: Norse, Celtic and English in the Scandinavian Runic Inscriptions of the British Isles*, *Katarina Lundin: Satsförkortningen i satsschemat*, *Artemis Alexiadou: On double definiteness*, *Hans Jonsson: Kopula och nästan kopula*.

Hartman, Sven G: Skrivhandledning för examensarbeten och rapporter examensarbeten, uppsatsskrivning. Natur och Kultur 2003. 140 s.

Här får studerande råd om hur man skall skriva vetenskapliga texter steg för steg. Problemformulering, litteratursökning, hur man redovisar referenser, disposition, språket och mera behandlas.

Holmes, Philip och Hinchliffe, Ian Swedish. A comprehensive grammar. Second ed. Routledge 2003. 614 s.

Denna grammatik är visserligen inte utgiven i Sverige men är av intresse för ämnesområdet. Detta är en reviderad upplaga av en välkänd jämförande grammatik. Författarna har bl.a. bearbetat den med hänsyn till Svenska Akademiens grammatik.

Håkansson, Gisela: Tvåspråkighet hos barn i Sverige. Studentlitteratur 2003. 217 s..

I den här boken som främst är avsedd för högskolestudier i tvåspråkighet ges en sammanfattning av forskningen om tvåspråkighet hos barn. Man får en bred beskrivning av tvåspråkighet i dagens Sverige, t.ex. samisk- och finsktalande barn, invandrabarn, barn som får undervisning på engelska, döva barn. Huvudpunkten ligger på själva utvecklingsprocessen vid simultan respektive successiv inläring av två språk.

Johnson, Rakel: Skrivaren och språket. Skriftspråkbruk, kasus och vokaler i medeltidsbrev på svenska. Institutionen för svenska språket. Göteborgs universitet 2003. 319 s. Ak.avh.

I denna avhandling analyseras ett medeltida textmaterial på svenska, nämligen breven, eller diplomerna som de också kallas, från 1300-talet. Författaren visar att skriftspråket redan så tidigt uppvisar en hög grad av standardisering.

Jonsson, Hans: Metaforen som semantisk händelse. Vetenskaps-societeten i Lund 93. 2003. 200 s.

Boken behandlar metafor som begrepp. Med ”semantiska händelse” avses det som ofta brukar kallas betydelse-förändring. Bland frågor behandlas kan nämnas: Vilka lexem kan användas metaforisk? Hur omfattande är metaforiken i språket? Hur uppkom metaforen?

Kotsinas, Ulla-Britt: En bok om slang, typ. Norstedts ordbok 2003. 311 s.

Författaren, som länge forskat i slang och ungdomsspråk och givit ut flera slangordböcker, har här sammanställt en bok om slang – vad slang är, hur den ser ut, hur slangord bildas m.m. Den är rikligt exemplifierad med prov på slang och listor från olika ämnesområden.

Larsson, Lennart: Varifrån kom svenskan? Om den svenska vokabulären i en fyrspråkig ordbok utgiven i Riga 1705. Gustav Adolfs Akademien Acta Academiae regiae Gustavi Adolphi 81. Uppsala 2003. 352 s. Ak.avh.

Denna avhandling ägnas en liten tysk-svensk-polsk-lettisk ordbok från 1705. I svensk lexikografi är den intressant, eftersom det är första gången som svenska och inte latin, ingick i en flerspråkig ordbok. Den svenska vokabulären i ordboken är dock märklig.

Lundgren, Torbjörn Rutten: blodig och skön ...till litteraturens och dyslexins försvar. Carlssons 2003. 143 s. + cd.

Detta är en bok om dyslexi, där författaren, som själv är dyslektiker, utgår från sina egna erfarenheter. Han har trots sitt handikapp (eller tack vare det?) blivit författare och är i dag engagerad i olika läsorganisationer. Boken är försedd med en cd-rom, som gör det möjligt att på skärmen se texten och samtidigt lyssna på en inläsning av författaren själv.

Melakari, Esko: Finskan – ett svenskt språk. En kartläggning av det finska språkets ställning i det svenska samhället i början av 2000-talet. Föreningen Norden. Stockholm. 2003.

Boken är en mångsidig beskrivning av den sverigefinska språksituationen. Förutom situationen år 2002 belyser den utvecklingen av finska språkets ställning i Sverige under de senaste decennierna. Den är avsedd för alla som är intresserade av minoritetsspråksfrågor men även för politiker, både på riks- och kommunalnivå. (PE)

Melin, Lars: Manipulera med språket. Norstedts Ordbok 2003. 128 s.

Författaren ger här tips om hur man med språkets hjälp kan tänja eller dölja sanningen eller få igenom sitt budskap lite effektivare. Man kan vinkla ett budskap så att det blir positivt, man kan öka sin prestige genom att använda modeord. Men det

handlar inte bara om att manipulera i meningen ”luras” utan ibland bara att man skall tänka på att skall ha rätt grepp om texten och fokusera på det viktigaste.

Milles, Karin: Kvinnor och män i möte. En samtalsanalytisk studie av interna arbetsmöten. Acta Universitatis Stockholmiensis. Almqvist & Wiksell International 2003. 166 s. Ak.avh.

I denna avhandling analyseras fem videofilmade arbetsmöten från olika håll, t.ex. projektgruppsmöten, ledningsgruppsmöten, lärarmöten. Intressant nog visar det sig här inte finnas särskilt stora skillnader mellan män och kvinnor.

MISS. Meddelande från institutionen för svenska språket. Göteborgs universitet.

Under året utkom följande rapporter i denna serie: Nr 44 *Charlotte Lindström: Vore finns ju ...* . Om översättning av spansk konjunktiv till svenska. Nr 45 *Peter Wennerholm: Det är som att köra bil med endast en ratt. En undersökning av bildspråket i gymnasisters skrivande.* Nr 46 *Martin Sandberg: Gränsmarkörerna så, då och ø. Kvantitativa och funktionella aspekter på adjunktionella så / platshållar -så* . Nr 47 *Lisa Niklasson: ”emedan jag gek ständigt naken”.* En jämförande studie av bisatsledföljder i utgåvorna 1674 och 1743 av *Nils Matson Kiöpings resa..*

Målföret. Medlemsblad för Nya Tungomålgillet.

Detta medlemsblad har under året utkommit med 4 nummer. Förutom artiklar om det nutida språket finns även artiklar med textprov från äldre tider, väl värda omläsning, t.ex. ”Om tilltalsord i svenska språket” av Nils Linder, och artiklar och textprov på dialekt, allt för att visa den rikedom som finns i svenskan.

Nordenstam, Kerstin: Genusperspektiv på språk. Högskoleverket 2003. 60 s.

Det här är den sjunde titeln i en serie om genusperspektiv inom olika discipliner. Författaren går här igenom hur man inom språkvetenskapen har behandlat ämnet, hur könsskillnader i språket ser ut och hur kön manifesteras i språkbruket.

Nordiske torpnavne. Rapport fra Nornas 31. symposium i Jaruplund 25.–28.4.2002. Red. Gammeltoft, Peder & Jørgensen, Bent. Norna-förlaget, Uppsala 2003.

Nyström, Staffan: Smånamn och andra ortnamn. Riksantikvarieämbetet 2003. Ill. 150 s.

Författaren, som är ortnamnsexpert vid Riksantikvarieämbetet, tar här upp en speciell typ av ortnamn, nämligen lokala namn som är kända bara inom en mindre krets. Smånamn kallas de av namnforskar- och hembygds-kretsar. *Vetelösan* blev namnet på en åker som inte gav någon skörd, och *Päronlyckan* kallas en åker där man odlar potatis (pärer i många dialekter. På *Bokhållarmossen* sägs en bokhållare en gång villat bort sig. Här visas hur bl.a. odling, husdjur, jakt, hantverk, skrock och skrönor ger upphov till namn åt olika platser. Boken har också illustrationer i färg och svartvitt. Den avslutas med ett kapitel om hur man skall göra om man själv vill teckna ned smånamn som finns i närheten.

När språk och kulturer möts. Festskrift till Tuuli Forsgren den 2 november 2002. Red. Heidi Hansson et al. Skrifter utgivna av Johan Nordlander-sällskapet 24. Umeå, 317 s.

Festskriften behandlar kontakter mellan finskt och svenskt. Den består av två avdelningar – språkmöten och kulturmöten – och innehåller 23 artiklar som är skrivna på svenska och finska.

Artiklarna i den första delen behandlar i första hand finska språket, men även svenska och samiska är representerade. Språkfrågor behandlas från en mängd olika synvinklar: bl.a. beslyses tvåspråkighet, översättning och dialekter.

Den andra avdelningen behandlar kulturmöten och även där framträder många olika discipliner såsom historia, litteraturvetenskap, religionsvetenskap och kulturstudier m.m. (PE)

Ohlsson, Maria: Språkbruk, skämt och kön. Teoretiska modeller och sociolingvistiska tillämpningar humor, kön. Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 61. 2003. 372 s. + bil. Ak.avh.

Syftet med denna avhandling är att undersöka könsskillnader i skämtandet och hur samtalande förmedlar sin attityd till skämtsamma yttranden. Undersökningsmaterialet består av videoinspelningar med pojkar och flickor i årskurs 3 och 7.

ORDAT. Det svenska ordförrådets utveckling 1800–2000.

Under året utkom följande rapporter i denna serie: Nr 20 *Hans Landqvist: Abolition, militärmål, rusdryck och kåkfarare. Studier i ett svenskt juridiskt ordförråd 1800–2000.*

Ribbing, Magdalena: Hålla tal. Bokförlaget DN 2003. 140 s.

Författaren, som givit ut böcker om vett och etikett, går här igenom olika situationer där man förväntas hålla tal och ger råd om välkomsttal, tacktal till värdinnan, brölloppstal m.m.

Sofkova Hashemi, Sylvana: Automatic detection of grammar errors in primary school children's texts. A Finite State Approach. Gothenburg monographs in linguistics 24 2003. 321 s. Ak.avh.

Syftet med avhandlingen är att utveckla en beskrivning av korrekt språk snarare än att beskriva olika felstrukturer. Författaren har jämfört sin modell med tre existerande språkgranskningsprogram.

Tyvär saknas en sammanfattning på svenska, vilket är desto mer påfallande när de texter som testas alla är på svenska och ordagrant översatta till engelska

Svensk sakprosa. Institutionen för nordiska språk. Lunds universitet.

Under året utkom följande rapport i denna serie:

Nr 37 *Karin Nordberg: Hör världen! Röst och retorik i radioföredragen. Populärvetenskap på programmet.*

Svenska Akademiens språklära. Tor G. Hulman. Svenska Akademien 2003. Distributör: Norstedts Ordbok. 342 s.

Ändå sedan Svenska Akademien grundades 1786 har utgivningen av en grammatik stått på dagordningen. År 1999 utkom så *Svenska Akademiens grammatik* på 3 000 sidor. Nu har akademien utkommit med det en betydligt behändigare och lättillgängligare språklära, författad av Tor G. Hultman. Den ansluter sig till systematiken i Svenska Akademiens grammatik, men liknar i sin presentation mera klassiska grammatikor och språkläror. Den innehåller normativa inslag och tar ställning i språkriktighetsfrågor, ofta lite strängare än vad Svenska språknämnden gör. Exempelen är autentiska, hämtade i huvudsak från Språkbanken.

Även om boken är lättillgänglig, så är den förmodligen för krävande som skolgrammatik. Däremot är den utmärkt för svensklärare.

Svenskläraren. Tidskrift för Svenskläraryöreningen.

Under året ha tidskriften utkommit med 5 nummer med olika tema. Från nummer 3 med temat mångkultur finns inte mindre än åtta artiklar som berör det mångspråkiga Sverige.

Sveriges officiella minoritetsspråk. Finska, meänkieli, samiska, romani, jiddisch och teckenspråk. En kort presentation. Småskrift utgiven Svenska språknämnden 86. Norstedts Ordbok 2003. 74 s.

I och med Sveriges ratificering av Europarådets minoritetsspråkskonvention finns det sedan den 1 april 2000 i Sverige fem officiella minoritetsspråk: finska, meänkieli (tornedalsfinska), samiska, romani och jiddisch. I denna lilla skrift ges en kort

presentation av dessa språk med uppgifter hur de används och några grundläggande fakta om varje språk. Dessutom ges en motsvarande presentation av teckenspråk.

Artiklarna har tidigare varit publicerade i Svenska språknämndens tidskrift *Språkvård* (2001 och 2002).

Texten framför allt. Festskrift till Aina Lundqvist på 65-årsdagen den 11 september 2003. Institutionen för svenska språket. Göteborgs universitet 2003. 255 s.

Bland de många bidragen kan nämnas *Lars-Gunnar Andersson: Jag är studierektor. Om en ideologisk språkförändring*, *Martin Gellerstam: Lite unikt och lite roligt*, *Lena Rogström: Kvinnor och sportspråk* och *Lillemor Santesson: De främmande orden i en svensk 1700-talsroman*.

Tingbjörn, Gunnar: Engelskt lån i svenskt idrottspråk. Meijerbergs Arkiv för svensk ordforskning 30. Göteborg 2003. 601 s.

Detta är en reviderad och kompletterad upplaga av författarens licentiatsavhandling från 1968. Materialet omfattar 1910–1970.

Tropp, Kerstin: Framtidsreferens i svenskt inlärarespråk. Svenska som andraspråk. Acta Universitatis Stockholmiensis 30. Almqvist & Wiksell International 2003. 178 s. Ak.avh.

Lärare i svenska som andraspråk noterar att inlärares ofta överanvänder *ska (skall)* för att uttrycka framtid. Syftet med denna avhandling är att undersöka hur tio utländska gäststudenter under en treårsperiod tillägnar sig svenskans uttryck för framtidsreferens.